Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Rok VII **Wilno, dn. 25 kwietnia 1933 r.** **Nr. 8**

WIADOMOŚCI
ARCHIDIECEZJALNE WILEŃSKIE

DWUTYGODNIK KAPŁAŃSKI

PRENUMERATA:
Rocznie 15 zł.
Półrocznie 8 zł.
Nr. pojed. 80 gr.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:
Wilno, zaułek Bernardyński 6 m. 1
Konto P. K. O. № 80.883 lub 81.418
Chrześcijański Bank Spółdzielczy
na Antokolu w Wilnie.

OGŁOSZENIA
1/1 strona 48 zł.
1/2 strony 24 zł.
1/4 strony 12 zł.
1/8 strony 8 zł.

Agnoscite quod agitis: imitamini quod tractatis. *Pont. Rom.*

TREŚĆ ZESZYTU.

Rok VII Wilno, dn. 25 kwietnia 1933 r. Nr. 8

WIADOMOŚCI
ARCHIDIECEZJALNE WILEŃSKIE
DWUTYGODNIK KAPŁAŃSKI

PRENUMERATA:
Rocznie 15 zł.
Półrocznie 8 zł.
Nr. pojed. 80 gr.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:
Wilno, zaułek Bernardyński 6 m. 1
Konto P. K. O. № 80.883 lub 81.418
Chrześcijański Bank Spółdzielczy
na Antokolu w Wilnie.

OGŁOSZENIA
1/1 strona 48 zł.
1/2 strony 24 zł.
1/4 strony 12 zł.
1/8 strony 8 zł.

Agnoscite quod agitis: imitamini quod tractatis. *Pont. Rom.*

DZIAŁ URZĘDOWY.

ZARZĄDZENIA STOLICY APOSTOLSKIEJ.

Dekret o odpustach, przywiązanych do modłów „Anioł Pański" lub innej modlitwy jak podano niżej.

Listem Apostolskim *Iniunctae Nobis,* w formie breve dnia 14 miesiąca września MDCCXXIV wydanym, Najwyższy Kapłan, ś. p. Benedykt XIII, z nabożeństwa swego do Bogarodzicy Dziewicy, by serca śmiertelników jak wczesnym rankiem, tak w czasie południowym, lub wreszcie nad wieczór do niej się zwracały, łaskawie udzielił odpustów wszystkim tym, którzy w którąkolwiek z wyżej wymienionych godzin, na odgłos dzwonu, uklęknąwszy, odmówią modły *Anioł Pański* z dodaniem trzech *Zdrowaś Marya.*

Z biegiem czasu Najwyżsi Kapłani, ś. p. Benedykt XIV, Pius VI i Leon XIII to nadanie zmienili, jak co do samej modlitwy—podając zamiast niej na czas Wielkanocny antyfonę *Regina Coeli,* albo dla tych, którzy nie mogą lub nie umieją czytać, odmówienie pięciu pozdrowień anielskich *Zdrowaś Marya,* — jak również co do sposobu i czasu jej odmawiania.

Obecnie zaś Jego Świątobliwość Pius XI, z Opatrzności Bożej Papież, pobudzony taką samą, co i Jego Poprzednicy, pobożnością do Niepokalanej Dziewicy Maryi, powodowany tym względem, by ożywić większe zespolenie ludu chrześcijańskiego przez odmawianie tej modlitwy, która dlatego tak miłą jest najświętszemu Sercu Dziewicy, że tak ściśle się łączy z tajemnicami Boskiego Odkupienia, uroczyście wspominanemi w tym

przebłagalnym roku, na audjencji, w dniu III tego miesiąca niżej podpisanemu Kardynałowi Penitencjarjuszowi Wielkiemu udzielonej, raczył zwiększyć odpusty przywiązane do tej pobożnej praktyki, postanawiając, co następuje:

Aby wszyscy wierni Chrystusowi, którzy, czy to we właściwym momencie godziny, jak to było przepisane przez Najwyższego Kapłana, Benedykta XIII, czy też jak tylko to będą mogli uczynić, modły *Anioł Pański* z przepisaną oracją, albo, stosownie do czasu, antyfonę *Regina Coeli,* również z używaną oracją, lub wreszcie pięć pozdrowień anielskich *Zdrowaś Marya*, pobożnie odmówili, mogli pozyskać za każdym razem odpust *cząstkowy* dziesięciu lat, ilekroć tę pobożną praktykę przynajmniej ze skruchą serca wykonają, i *zupełny* odpust przy zwykłych warunkach, jeżeliby to czynili przez cały miesiąc.

Niniejsze ma znaczenie wieczyste, bez ogłoszenia Listu Apostolskiego, bez względu na przeciwne jakiekolwiekbądź zarządzenia.

Dan w Rzymie w siedzibie świętej Penitencjarji, dnia XX miesiąca lutego roku MDCCCCXXXIII.

(L. S.) W. Kard. Lauri, *Penit. Wielki.*
J. Teodori, *Sekretarz.*

(*Acta Apostolicae Sedis,* t. 25, str. 71).

ZARZĄDZENIA ORDYNARJATU ARCYBISKUPIEGO.

W sprawie walki z alkoholizmem.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA
Wilno, dn. 22. XII 1932 r. № 10.530.

W celu ożywienia działalności istniejących po parafjach Bractw trzeźwości i kół abstynenckich na terenie archidiecezji, jak również przyczynienia się do walki z alkoholizmem, Kurja, za zgodą J. E. Najprzewielebniejszego Księdza Arcybiskupa-Metropolity, poleca P. W. Duchowieństwu archidiecezji: 1-o zainteresować się wydawnictwem i drukami Zarządu Głównego „Katolickiego Związku Abstynentów“ w Poznaniu *(Al. Marcinkowskiego 26)*, 2-o poprzeć, w miarę możności, katolicką ogólnopolską centralę przeciwalkoholową w Poznaniu, przez dobrowolną składkę własną, jak również tych osób, które zdają sobie sprawę z potrzeby zwalczania alkoholizmu. Ofiary można przesyłać wprost do Zarządu Głównego Kat. Zw. Abstyn. (*Poznań, Al. Marcinkowskiego 26*).

Ks. J. Ostreyko
w/z Kancl. Kurji.

Legalizacja wyciągów metrykalnych.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA.

Wilno, dn. 6.IV. 1933 r. Nr. 4945.

Kurja niniejszem podaje do wiadomości pismo Min. Spraw Wewnętrznych z dn. 4.IX. 1930 r. Nr. AC. 7482/3 do P. Wojewody Białostockiego, nast. treści:

„Na tle spraw o wydobycia przez obywateli polskich spadków, premij asekuracyjnych, sum odszkodowawczych i t. p. ze Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej w praktyce wyłaniały częstokroć wątpliwości n. t., jaka władza naczelna kompetentna jest do legalizowania metryk, wystawianych w wymienionych wyżej celach przez duchownych wyznań chrześcijańskich, pełniących w woj. wschodnich funkcje urzędników stanu cywilnego.

Na podstawie porozumienia zainteresowanych czynników międzyministerjalnych ustalono ostatnio, że władzą tą jest nie jak dotąd Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, lecz Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, przyczem legalizacja dokonywana będzie jak dotychczas w toku instancyj administracyjnych.

O powyższem zechce Pan Wojewoda powiadomić właściwe Konsystorze celem należytego pouczenia zgłaszających się petentów.

Ks. J. Ostreyko — w/z. Kancl. Kurji.

(—) Pilecki, — Naczelnik Wydziału".

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

Rok jubileuszowy a pielgrzymki do Kalwarji.

Dnia 3 maja, w uroczystość Znalezienia św. Krzyża, otwiera się urzędowo Kalwarja pod Wilnem, czyli raczej od tego dnia rozpoczyna się obchodzenie Drogi Krzyżowej według ustalonej tradycji.

Od tego dnia dawniej i dziś napływają liczne pielgrzymki z całego kraju, by rozpamiętywać Mękę Pańską, idąc po „Dróżkach Pańskich", uświęconych ustanowieniem Kościoła i pobożnością szeregu pokoleń wiernych.

Najliczniej zazwyczaj przybywali pielgrzymi w okresie Zielonych Świątek.

W tym roku, jako w roku Wielkiego Jubileuszu Powszechnego 1900-lecia Zbawienia rodzaju ludzkiego, w wielką rocznicę Męki i Śmierci Zbawiciela naszego Jezusa Chrystusa, powinny wyruszyć do Kalwarji pod Wilnem pielgrzymki ze wszystkich,

chociażby najmniejszych i najbardziej oddalonych, parafij archidiecezji naszej. Będzie to uczczenie Wielkiego Jubileuszu i odpowiedź na wezwanie Ojca św., który powołuje wszystkich wiernych do rozważania Męki Pańskiej i związanych z nią wypadków i tajemnic. „Pragniemy, mówi Ojciec św., aby te miejsca, gdzie się przechowują osobliwe pamiątki Męki Pańskiej, w okresie roku jubileuszowego otoczone były szczególnem nabożeństwem“ [1]).

Nie posiadamy na terenie archidiecezji cennych relikwij, związanych z Męką Zbawiciela; ale posiadamy natomiast wyjątkowe miejsce, na którem cześć tej Męki przenajdroższej kwitnie od dawna. Tem miejscem jest *Kalwarja*.

Idźmyż tedy sami i prowadźmy wiernych do Kalwarji.

Na głos Arcypasterza naszego w noc z Wielkiego Czwartku na Wielki Piątek wyruszyła z Wilna, z pod Ostrej Bramy, bardzo liczna, bo licząca około 20.000 osób, kompanja do Kalwarji.

Teraz czas na prowincję. Zawczasu należy przygotować lud do pielgrzymki, należycie wyjaśnić jej cel, obrać najodpowiedniejszą porę i z pobożnym śpiewem wyruszyć do Kalwarji i do Ostrej Bramy, w której króluje Ta, którą Syn Boży 1900 lat dał nam za Matkę.

W sprawie „Apostolstwa Modlitwy“ i „Krucjaty Eucharystycznej“.

W tym roku, na mocy wielce znamiennego a tak bardzo słodkiego nakazu Ojca św. Papieża Piusa XI-go i naszego Czcinajdostojniejszego Arcypasterza Wileńskiego, obchodzimy 1900-lecie ustanowienia Przenajświętszego Sakramentu i Sakramentu Kapłaństwa.

Już więc oto 1900 lat, jak Najsłodsze Serce Jezusowe przeszytem zostało włócznią żelazną na Krzyżu!...

Już oto 1900 lat, jak Pan Jezus sub Sacramento mirabili passionis Suae memoriam reliquit i wciąż przypomina ludzkości o miłości Swej całopalnej: „Oto Serce, które tak bardzo ukochało ludzi, iż całkiem dla nich się wyniszczyło“.

Już oto 1900 lat, jak to Najsłodsze Serce woła wciąż na ludzkość całą: *pragnę!*... pragnę zbawienia każdej duszy, gdyż *nie chcę śmierci grzesznika, ale żeby się nawrócił i żył*...

Już oto 1900 lat, jak z tabernakulum w każdym kościele i po całym świecie woła Pan Jezus: *Pójdźcie do Mnie wszyscy... a Ja was ochłodzę...* ukoję... uszczęśliwię!...

---

[1]) Konst. *Quod nuper*, z dn. 6. I. 1933 r.

Któż dzisiaj bardziej natężyć winien swego ucha na ten głos Zbawiciela, kto żywszem sercem i duszą wczuć się winien w przepaść nigdy niezgłębioną tajemnic Jego miłości i nieustanne Jego przez 1900 lat wołanie, jeśli nie serca, Panu Jezusowi oddane i dobrowolnie Jego miłości poświęcone, jeśli więc nie serca z Apostolstwa Modlitwy i Krucjaty Eucharystycznej?...

Zastępy Świętych Pańskich, co niegdyś na ziemskim żyły padole, i co od początku istnienia Kościoła św. korzystały z cudownych dobrodziejstw Męki i miłości Pana Jezusa, wszyscy następnie, co w ciągu 1900 lat po wędrówce ziemskiej odeszli zasileni chlebem anielskim do wieczności, jak również co w dalszym ciągu dziś na ziemi tej zostając, z tego źródła miłości pożytki zbawienne dla duszy swej czerpią, czy świeccy czy duchowni, czy dusze kapłańskie czy zakonne, wszyscy dziś, niebo i ziemia, w jeden olbrzymi akord uwielbienia i dziękczynienia serca swe jednoczą i ponad wszechświaty wołają: *Te Deum laudamus... Chwała i uwielbienie, miłości i dziękczynienie bądź w każdym momencie Sercu Jezusowemu w Najświętszym Boskim Sakramencie..*

Apostolstwo Modlitwy i Krucjata Eucharystyczna w odwiecznym tym koncercie chwały i dziękczynienia pierwsze skrzypce dzierżyć winny.

Ale Serce Jezusowe i zadośćuczynienia i wynagrodzenia od nas wygląda. Użala się Ono wciąż: „A od ludzi tylko bluźnierstwa, niewdzięczność i oziębłość odbiera“ (słowa do św. Małgorzaty Alacoque).

1900 lat... Ile przez ten czas komunij świętokradzkich... Ile komunikantów i hostyj pokonsekrowanych wykradziono i sprofanowano... Ile bluźnierstw czy słowem, czy drukiem w prasie wyrzeczono... Ile zdrad, ile herezyj, ile schyzm powstawało... Ile buntu, ile nienawiści, ile rewolucyj względem Boga, względem Chrystusa Pana powstawało!.. Wieki płyną, a wciąż się powtarza, i za naszych czasów to się zdarza, co król Dawid w psalmie ze zdumieniem podnosił: *Czemu się wzburzyli poganie, a ludzie myśleli o marności? Stanęli wespół królowie i książęta zeszli się gromadnie przeciw Panu i przeciw Chrystusowi Jego: potargajmy związki ich, i zrzućmy z siebie jarzmo ich* (Ps. 2. 1—3). Kto wszystko to zmierzy, kto wszystko to zgłębi?

1900 lat, jak Serce Jezusowe, naszemi nieprawościami zranione, wciąż woła: *Azali jest boleść, jako boleść moja?*

Do każdej dobrej woli, jak niegdyś do św. Małgorzaty Alacoque, błagalnie przemawia Pan Jezus: „Ty przynajmniej za nich Mnie wynagradzaj“.

Do wielbienia więc, do wdzięczności, jak również do zadośćczynienia i żywego wynagradzania Apostolstwo Modlitwy pobudzać się winno. Szczególniej trzeci stopień Apostolstwa, Wynagradzającej Komunji, mocno do tego świętego obowiązku poczuwać się winien. Rok jubileuszowy — to żarliwa praca w tym kierunku.

Uwzględnić trzeba piękne wezwanie *Posłańca Serca Jezusowego* w numerze kwietniowym na str. 134: „W tym roku jubileuszowym niech ks. Dyrektorowie, Zelatorzy i Zelatorki zbadają, jaki jest stan Apostolstwa Modlitwy przy ich kościołach? Co należy uczynić, by temu Stowarzyszeniu, tak umiłowanemu przez Najśw. Serce, a tak bardzo polecanemu przez Namiestników Chrystusowych, zapewnić większą jeszcze żywotność i silniejszy rozwój; w tym roku jubileuszowym powinni wszyscy członkowie Apostolstwa wytężyć swoje starania, by jak największa liczba rodzin i innych społeczności poświęciła się publicznie Najśw. Sercu Jezusa".

Do tej pracy należałoby dołączyć akcję charytatywną. Pan Jezus po pierwszej Komunji św., udzielonej Apostołom, ogłosił nowe przykazanie: „Przykazanie nowe daję wam, abyście się społem miłowali; jakom was umiłował, abyście się i wy społem miłowali" (Jan 13.34). Więc nasamprzód członkowie Apost. Modlitwy i Krucjaty Eucharystycznej odtąd ze sobą winni goręciej się kochać, a dalej, na swych zebraniach omawiać sprawy świadczenia miłości swym bliźnim, jakie i komu uczynki miłosierdzia świadczyć należy, jakim sierotom, jakim ubogim, jakim chorym, jakim kalekom i t. d., czem ich wesprzeć, czem pocieszyć, a najbardziej, by do poznania Pana Jezusa i pojednania się z Nim kogo doprowadzić.

Tego wszystkiego najbardziej i Serce Jezusowe i Ojciec Święty, i nasz Czcinajgodniejszy Arcypasterz dziś od Apostolstwa Modlitwy, zdaje się, wyglądają. W tem się kryje tajemnica ratowania dusz, budowa Królestwa Bożego na ziemi, a nawet wszelka pomyślność doczesna: *Naprzód szukajcie Królestwa Bożego, a wszystko inne będzie wam przydane.*

Ks. Karol Lubianiec,

Dyrektor Archidiecezjalny Apostolstwa Modlitwy
i Krucjaty Eucharystycznej.

Na nowych szlakach duszpasterstwa wiejskiego.

(c. d.) (3)

II. *Święcenie pól.* — Wskrzeszajmy wszędzie poświęcanie pól, poprzedzane rannem nabożeństwem w intencji danej wsi. Jak je czynić, pouczy *Rytuał* nowy. Po poświęceniu — kolenda choć 10 domów „najpilniejszych", to znaczy najbardziej potrzebujących. Uzasadnienie: trzeba dziś na wsi wybijać z głów twierdzenie, przeciwne psalmowi „Nisi Dominus aedificaverit domum" tak, jak i to, że nie pomogą piorunochrony, jeśli inna będzie wola Boża.

III. *Poświęcanie domów.* — Pilnujmy pilnie, czy domy są poświęcone. Czekać na to do styczniowej kolendy, to kręcić wodę na młyn obojętności religijnej. Uzasadnienie: człowiek religijny nie zamieszka w domu nie poświęconym, nie zawiesi obrazu nie poświęconego.

IV. *Przedszkola.* — Zakładajmy po wioskach przedszkola — na razie niedzielne. Jak to urządzić? Gdzie jest Stowarzyszenie Katolickie Polek, sprawa łatwa. Gdzie niema S. K. P., zorganizować do tego zelatorki Unji Żywego Różańca. Możnaby robić tak: W niedzielę o 9 rano wszystkie matki wiodą swój drobiazg do jednej chaty upatrzonej. Same idą do kościoła. Z dziatwą zostają dwie niewiasty. Tu pacierz, pieśń, łatwa czytanka, zabawa i znów pacierz. — Co druga niedziela można o to poprosić nauczycielkę.

V. *Duszpasterstwo stanowe.* — Walnym środkiem docierania wszędy ze słowem Bożem i z penetracją wpływów dobroczynnych Kościoła to praca nad różnemi warstwami przez *zainteresowanie stanowe:*

a) „Dzieło Dziecięctwa Jezusowego" dla wieku przedszkolnego, aby oddać dziatwę, „lactentes et infantes", pod działanie łaski Bożej w odpustach misyjnych. Jest jeden dzień w roku, który specjalnie możnaby wyzyskać w tym kierunku, aby snopy obfite łaski Bożej spuścić na serduszka tego milusińskiego drobiazgu i na ich żywicielki. Mam na myśli dzień Adoracji Wieczystej tam zwłaszcza, gdzie nie w lutą zimę ona wypada. A to, co podaję, piszę z doświadczenia kilkuletniego. Znam parafję, gdzie proboszcz na godzinę 3 po południu zaprosił do kościoła matki ze swemi pociechami—z takiemi „od piersi" do lat sześciu. Niedzieli poprzedzającej wołał z ambony: „Przyjdźcie z waszą dziatwą, niech Jezus zobaczy wasze pociechy i pobłogosławi im i wam"... W samym Dniu Adoracji przy obiedzie proboszczów

powiadomił o tem swoich gości-kapłanów. Sporo było śmiechu i wesołości i niedowierzania, co też to „z tej nowej komedji” urośnie.

Trzeba, nota bene, mieć wiele zdrowia i nerwy, jak liny okrętowe, aby spokojnie wysłuchiwać drwin ze strony tej, z której możnaby niekiedy czegoś innego się spodziewać. Czego niema u medyków, fizyków, inżynierów wobec nowych prób, u nas multitudo copiosa nimis, że nieraz ciśnie się do serca jakiś żal: „Zimnem dołu wieje strój — ty nie mój, ty nie mój“ [1]).

O trzeciej zaproszony z nabożeństwem zakonnik stanął u ołtarza, odmówił z matkami Litanję. Odśpiewano „Pod Twoją obronę“ i „Gwiazdo morza“, a proboszcz wszedł na ambonę. Pomówił z maleństwem, odezwał się do matek, wykorzystał nawet taki moment, że to i owo niemowlę kwilić głośno poczęło, a gdy przygotowane przez ambonę matki i dzieci z rąk zakonnika brały błogosławieństwo Sanctissimi, z piersi matek wyszedł głęboki szloch. Czuło się, że Bóg bierze dziatwę pod skrzydła hojnego swego Serca. A po uciszeniu się proboszcz poprosił matki, by tu Panu Jezusowi przyrzekły, że po powrocie do domu nie będą gorszyły dzieci w domu, nie będą klęły, nigdy nie dopuszczą się czegoś nieobyczajnego pod pretekstem: „Dziecko jeszcze głupie, nie rozumie“; wreszcie podziękował matkom i puścił je do ognisk domowych. Rezultat taki, że na cmentarzu kobiety wprost chwytały się sukni kapłańskiej i rąk proboszcza, dziękując za „taki dzień dla nas kobiet“.

Po nabożeństwie już nikt z sąsiadów się nie śmiał i komedją takiej adoracji nie nazywał. Ergo: „sinite parvulos venire ad fontes aquae vivae“.

Najłatwiej duszpasterz wkradnie się do serc, ogarniętych nawet sklerozą duchową i zwapnieniem nauki bożej, jeżeli rozpoczyna swe wpływy od dzieci.

b) Pod tym kątem widzenia należy ze specjalną starannością urządzać *Dzień I komunji.* Nic lepszego nie wymyślimy w kościołach naszych ponadto, co podaje „Ceremonjał parafjalny“ arcybiskupa Nowowiejskiego na ten dzień, i lepiej nie zorganizujemy obchodów tego dnia poza instrukcją naprawdę świętej pamięci Strażnika Lwowa — Ks. Arcybiskupa Bilczewskiego [2]). Myślę, że nie pożałuje żaden z nas trudu, gdy według myśli tu cytowanych urządzać będzie ten epokowy dzień w życiu najmłodszych swych parafjan.

[1]) Wyspiański. *Wesele.*

[2]) *Mowy i listy pasterskie*, t. I.

c) Z tej samej strony serca wychodzi inna uroczystość doroczna: *choinka w święto Młodzianków* dla dzieci z całej parafji. Zgromadzić dziatwę szkolną (ferje świąteczne) i drobniejszą w kościele, opowiedzieć im o Bożem Narodzeniu,[1]) zaśpiewać kolendę i przygotować je do Mszy św., tuż odprawionej przy śpiewie kolend. Nota bene: przyuczać od maleńka, aby śpiewano pieśń z przestankami minutowemi po każdej strofie. To budzi *uwagę* i pozwala śpiewać *równo. — Psalite sapienter.* Potem zaimprowizować procesję do żłobka przy śpiewie: „Pójdźmy wszyscy do stajenki". Adorowali pastuszkowie, adorowali uczeni (Mędrcy świata — Monarchowie) adorować powinny dzieci. — Tam, gdzie jest sala, uroczystość kończy się tam na rozdaniu dzieciom broszur (analfabetom łakoci). Gdy niema sali, rozdać przy żłobku. Znam parafję, gdzie na 5.000 ludności przybywa do 700 dzieci na święto Młodzianków. Uciechy wiele, pamiątka duża. Psychologiczne nastawienie: „Ksiądz proboszcz nam mówił, ksiądz proboszcz dał" i i. d.

d) Przez zorganizowanie *Krucjaty Eucharystycznej* w szkołach dochodzimy do — e) *Unji Żywego Różańca* dla panien i kawalerów. By jednak były one rezerwoarem, stąd jedynie czerpać należy kandydatów do S.M.P., trzeba je prowadzić systematycznie i organizacyjnie. Z Unji Żywego Różańca, gdzie chłopiec lub dziewczę jest *obiectum* naszej pracy, bierze on soki i warunki rozwoju o modlitwę oparte, a gdy przyjdzie do S.M.P. stanie się już *subjectem*, poddaje się naszym wpływom, ale i sam już współpracuje, a poniekąd tworzy.

f) *Rodzina.* — Omówiwszy pracę nad młodym lasem w przyrodzie katolickiej, przejść musimy do bardzo ważnej komórki życia religijnego i społecznego — rodziny. Tu pod dwoma kątami patrzeć należy na naszą pracę zbawczą: 1) umoralnienie życia małżeńskiego, 2) pielęgnowanie zmysłu rodzinnego.

Tak, jak apostoł świecki nie specjalnie agituje we wtorki czy piątki, ale stale ma roztaczać wpływ, i duszpasterz *pierwszy cel* osiąga przez stałe refreny na ambonie, przy każdej okazji mówiąc o statystyce urodzin, o świętości i nierozerwalności węzła, o przysiędze, o częstej Komunji małżonków, o świętości pożycia małżeńskiego, przez wskazywanie mężom i żonom, co robić z wieczorami, gdzie bywać, czem się zajmować. Niech nie będzie ślubu *bez* wypełnienia rubryki: „admoneat sermone gravi de matrimonio...".

[1]) Cf. X. Młynarczyk, *Pogadanki religijne*, X. Roztworowski, *Obrazki z życia Zbawiciela.*

Dla wypełnienia *drugiego celu* (pielęgnacja zmysłu rodzinnego), zwrócę najbaczniej uwagę na *dwa* pozornie drobne *objawy*... To nie moje zdanie, z góry się zastrzegam, bo czuję ich wagę, więc nie chciałbym, aby je poddawano krytyce, jako pozbawione autorytetu. Jest to zdanie pisarza kościelnego tej miary i pasterza tych zasług dla Kościoła, co zmarły u schyłku zeszłego wieku Biskup Michał Nowodworski, polski Veuillot. Jego zdaniem najsilniej cementują zmysł rodzinny: 1) wspólny pacierz całej rodziny, 2) dziecko, idące z ojcem do kościoła.

Ks. Ignacy Cyraski.

(C. d. n.)

Ś. p. ks. Antoni Jabłoński.

Dn. 10 kwietnia rb. zmarł w Porozowie, pow. wołkowyskiego, ks. Antoni Jabłoński, zamieszkały tam jako mansjonarjusz przy miejscowym kościele parafjalnym. Przewlekła choroba psychiczna wycofała go już dawno z szeregów czynniejszych duchowieństwa; w chwilach jednak pełniejszej świadomości spełniał on funkcje kapłańskie, służąc, jak mógł, wiernym.

Ś. p. ks. Jabłoński urodził się w Grodnie 13 czerwca 1868 roku; pochodził z rodziny mieszczańskiej, od dawna osiadłej w tem mieście; nauki gimnazjalne pobierał również w Grodnie, a w r. 1887 wstąpił do Seminarjum duchownego w Wilnie. Po ukończeniu studjów teologicznych w roku 1891 otrzymał święcenia kapłańskie z rąk ówczesnego Biskupa wileńskiego, Antoniego-Franciszka Audziewicza.

Wkrótce po otrzymaniu święceń ś. p. ks. Jabłoński został naznaczony na wikarjat do Białegostoku, skąd dn. 6 października 1892 roku przeniesiony na zastępcę proboszcza do Hoży pod Grodnem, gdzie też wkrótce został proboszczem. Dnia 28 października 1899 roku ś. p. ks. Jabłoński zostaje przeniesiony na proboszcza do Murowanej-Oszmianki. Tu poraz pierwszy zaczęły się okazywać objawy groźnej choroby psychicznej, która go już nie opuściła aż do śmierci, pomimo usilnej kuracji, zwłaszcza za życia młodszego brata, ś. p. ks. Romualda Jabłońskiego. W roku 1916 ks. Antoni Jabłoński zamieszkał na stałe w Porozowie, gdzie i zakończył życie.

Requiescat in pace!

KRONIKA KOŚCIELNA I RELIGIJNA.

I. Kronika archidiecezjalna.

Święta wielkanocne w Wilnie. — Większe miasta, pomimo pozornie bez zmian płynącego życia, większe święta, jak Boże Narodzenie i Wielkanoc, przeżywają q wiele intensywniej, niż wieś lub nawet pomniejsze miasteczka i miasta. Zwłaszcza stolice biskupie pod tym względem więcej się wyróżniają przez uroczyste celebry pontyfikalne w katedrach, śpiewy liturgiczne, specjalny dobór kaznodziejów i t. p. Wilno, wskutek zamknięcia na czas robót ratowniczych Bazyliki, wiele straciło na tradycyjnym nastroju świątecznym: nie było okazałych nabożeństw wielkotygodniowych z Ciemnemi Jutrzniami, które ongiś, gdy zwłaszcza śpiewy liturgiczne stały na wysokim poziomie, ściągały liczne rzesze wiernych do Bazyliki, nie było Rezurekcji katedralnej ze śpiewem prześlicznym Jutrzni paschalnej, ani tych niedziel wielkanocnych z procesjami i śpiewem *Cum Rex gloriae Christus* ze stacjami. Nabożeństwo wielkoczwartkowe z poświęcaniem olejów J. E. Ksiądz Arcybiskup - Metropolita odprawił w kośc. św. Jana, Rezurekcję zaś z procesją wieczorem w Wielką Sobotę — w kość. św. Kazimierza. We wszystkich innych kościołach nabożeństwa wielkotygodniowe i wielkanocne odbyły się w zwykłym porządku.

Życzenia świąteczne u Arcypasterza. — Tradycyjnym zwyczajem w południu, w Wielką Sobotę, Duchowieństwo m. Wilna składało życzenia świąteczne JE. Księdzu Arcybiskupowi-Metropolicie w pałacu arcybiskupim. W imieniu Duchowieństwa przemawiali ks. prałat Adam Sawicki i ks. kan. Jan Adamowicz, dziekan wileński.

Choroba JE. Księdza Biskupa Sufragana. — Od dłuższego czasu JE. Ksiądz Biskup-Sufragan, Kazimierz Michalkiewicz, przechodzi ciężką chorobę nerkową, połączoną z licznemi komplikacjami. Zdaniem powag lekarskich, operacja chirurgiczna jest nieunikniona, chodzi tylko o to, by Dostojny Pacjent nabrał sił i stał się zdolnym do zniesienia przykrej i uciążliwej operacji. W tym też kierunku idzie obecnie kuracja z dość pomyślnym wynikiem.

„Unitas". — Na kilku ostatnich posiedzeniach Zarząd omawiał trudną sytuację finansową jak Zw. Kapł. „Unitas", tak i najgłówniejszej jego agendy — Kasy Zapomogowej. Sytuacja ta powstała wskutek większych wydatków, połączonych z utrzymaniem chorych księży emerytów, jak np. ś. p. ks. Szymkunasa i in., wydatkami na „Betanję", a nadewszystko wskutek nieregularnego wnoszenia składek przez niektórych ks. Dziekanów. Zgodnie z uchwałą ostatniego Walnego Zgromadzenia, potrącania na Kasę Zapomogową mają się dokonywać w Kurji Metropolitalnej. Dla ułatwienia tego potrącania, pożądanem jest, by ks. Dziekani na początku każdego miesiąca, już od czerwca, nadsyłali do Zarządu „Unitasu" wykaz księży, od których należy potrącić składki na kasę zapomogową. Ten sposób przyjmowania składek zaoszczędzi kilkadziesiąt złotych, które idą obecnie na wydatki porta. Dla poprawienia stanu finansowego i ożywienia akcji „Unitasu", pożądanem jest, by wszyscy członkowie uregulowali niezwłocznie zaległe składki członkowskie za rok 1932 i poprzednie. Po otrzymaniu tych składek Zarząd poda do wiadomości zasady reorganizacji Związku „Unitas".

Ofiara J. Em. Ks. Kard. Aleksandra Kakowskiego na ratowanie Bazyliki Wileńskiej. — J. Em. Ks. Kardynał Kakowski ofiarował tysiąc

złotych na ratowanie Bazyliki wileńskiej, przesyłając je na ręce J. E. Ks. Arcybiskupa-Metropolity Wileńskiego.

Zjazd Związku Zakładów Teologicznych w Polsce. — W dd. 19—21 kwietnia w Wilnie odbył się VII zjazd profesorów Seminarjów Duchownych i wydziałów teologicznych w Polsce. Na zjazd przybyło z całej Polski 65 prof. Zjazd rozpoczął się nabożeństwem w Ostrej Bramie, odprawionem przez J. E. Arcybiskupa-Metropolitę Wileń., poczem rektor seminarjum duchownego w Łomży ks. Prał. H. Betto, wygłosił przemówienie. Obrady odbywały się w sali bibljotecznej Seminarjum Metropolitalnego. Zjazd otworzył i powitał Ks. Arcybiskup. Do prezydjum powołano ks. prof. Żukowskiego z Przemyśla i in. Prace były prowadzone na posiedzeniach plenarnych i sekcyjnych. Zebrania plenarne omawiały zagadnienia ogólne, związane z całokształtem wychowania duchowieństwa. Obradowały nadto sekcje: filozoficzna, biblijna, pedagogiczno-katechetyczna, liturgiczna, ascetyczna, dogmatyczno-apologetyczna, prawno-kanoniczna, homiletyczna, nauk społecznych, teologiczno - moralna, historji Kościoła i pasterska. Pod koniec obrad odbyło się sprawozdanie z prac sekcyjnych i rezolucyj powziętych, które przedstawiono na plenum do aprobaty. Po przyjęciu rezolucyj i uchwał przystępiono do dokonania wyboru nowego Zarządu. Dotychczasowy Zarząd kompletował się z profesorów seminarjum kieleckiego, z ks. prof. Pilchem, jako prezesem, na czele i sprawował swe funkcje przez 6 lat. Nowy Zarząd stanowią: Prezes ks. prof. Puciata z Wilna, viceprezes ks. prof. Żukowski z Przemyśla, sekretarz ks. prof. Sopoćko, skarbnik ks. prof. Suszyński z Wilna i członek Związku ks. Pilch z Kielc.

Bratnia Pomoc Alumnów Seminarjum Metropolitalnego. — Dnia 17 lutego b. r. na dorocznem walnem zebraniu członków Bratniej Pomocy, po udzieleniu absolutorjum ustępującemu Zarządowi, dokonano wyborów nowego Zarządu. Do nowego Zarządu zostali wybrani następujący alumni: Jan Trochim jako Prezes, Edward Klejno jako Viceprezes, Adam Masiulanis jako Skarbnik, Stanisław Soroko jako Sekretarz i Kazimierz Sołowiej jako gospodarz. — Nowoobrany Zarząd składa najserdeczniejsze „Bóg zapłać“ Przewielebnym Księżom i Dobrodziejom za nadesłane składki członkowskie: ks. Prefektowi Janowi Alferowiczowi, ks. Pref. Antoniemu Aktanarowiczowi, ks. Michałowi Aronowiczowi, ks. Proboszczowi Pawłowi Bagieńskiemu, ks. Pref. Stanisławowi Baranowskiemu, ks. Pref. Stanisławowi Budnikowi, ks. Prob. Józefowi Chlewińskiemu, ks. Bolesławowi Gramzowi, ks. Dyrektorowi Stanisławowi Hałce, ks. Prob. Leonowi Hryniewskiemu, ks. Pref. Wiktorowi Judyckiemu, ks. Pref. Stanisławowi Kozłowskiemu, ks. Prob. Antoniemu Lewoszowi, ks. Prob. Edwardowi Murończykowi, ks. Prob. Stefanowi Ostaniewiczowi, ks. Dziekanowi Mieczysławowi Radziszewskiemu, ks. Kanonikowi Józefowi Songinowi i Wielmożnej Pani Marji Szydłowskiej. — Jednocześnie nowoobrany Zarząd usilnie prosi PT. Księży, wyświęconych w ostatnich kilku latach, o zwrot długów, zaciągniętych w Br. Pomocy w czasie Ich pobytu w Seminarjum, gdyż Bratnia Pomoc nie może spełnić należycie swego zadania w tych trudnych czasach kryzysowych, mając liczne zapotrzebowania — a braki w kasie.

Zarząd.

II. Stolica Apostolska.

Ojciec Św. w stuleciu konferencji św. Wincentego. — Z okazji stuletniej rocznicy powstania konfe-

rencji św. Wincentego, Ojciec św. wystosował na ręce prezesa generalnego konferencji, p. Henryka de Verges, pismo, w którym daje wyraz swej radości z postępu prac konferencji, tej, „wielkiej i szczytnej Wyprawy Krzyżowej" na polu miłosierdzia, zachęca „wszystkich ludzi dobrej woli, aby z zapałem i radością służyli biednym na większą chwałę Jezusa Chrystusa i Jego Kościoła św.", i w końcu udziela błogosławieństwa apostolskiego.

Pielgrzymka polska u Ojca św. — Dn. 18 kwietnia rb. Ojciec św. przyjął na audjencji pielgrzymkę polską, złożoną z 500 osób. Ojciec św. łaskawie obszedł wszystkich, z wieloma osobami rozmawiał, zatrzymując się zwłaszcza dłużej przy dzieciach. W przemówieniu swem Ojciec św. wyraził serdeczną radość z oglądania tak licznych przedstawicieli całej Polski. Podobnie jak na życzenie Chrystusa Pana Apostołowie stawili się, by wspólnie z Nim święcić Paschę, tak polscy pielgrzymi przybyli do Rzymu, by z Ojcem Chrześcijaństwa wspólnie wziąć udział w uroczystościach Wielkiejnocy i rozpamiętywać tak szacowne dla ludzkości owoce Odkupienia. Raduje się Ojciec św. ze stanowiska zajętego przez Polskę od początku ogłoszenia Roku Świętego, co całkowicie odpowiada jej przeszłości i teraźniejszości. Podkreślił też Ojciec św. te specjalne węzły, które Go łączą z Polską i, choć dla całej wielkiej rodziny chrześcijańskiej ma On szeroko otwarte serce, szczególnie czułym wzrokiem spogląda na ten kraj, z którym Opatrzność związała Go w sposób tak wyjątkowy. Obecność pielgrzymów polskich przypomina Ojcu św. lata, spędzone na ich ziemi, gdy dzielił z nimi chwile nie powszedniej ważności. Przedłożony Ojcu św. adres polskiej młodzieży akademickiej pełen jest uczuć wiary odziedziczonej po sławnych ojcach i stwierdza, że młodzież, będąca nadzieją Polski i Kościoła, strzeże wiary ojców; czyniąc ją coraz bardziej promienną i silną. Polskę krzepiło to od wieków, i z całą świadomością zachowała ona w dziejach miano ludu chrześcijańskiego i katolickiego.

III. Kronika krajowa.

Prymas Polski u Ojca św. — Ojciec św. przyjął na audencji prywatnej JEm. Ks. Kardynała Prymasa Dr. Augusta Hlonda, rozmawiając z nim całą gndzinę o ważnych zagadnieniach, dotyczących życia kościelnego w Polsce. Papież okazał przy tem niezwykle żywe zainteresowanie dla spraw Rzeczypospolitej Polskiej i jej pomyślności oraz udzielił błogosławieństwa całemu narodowi polskiemu.

Obrady Komisji XX. Biskupów w Warszawie. — W dniu 20 kwietnia w pałacu arcybiskupim w Warszawie obradowała Komisja prawna Episkopatu Polski pod przewodnictwem J. Em. Ks. Kardynała Dr. Aleksandra Kakowskiego, Arcybiskupa-Metropolity Warszawskiego.

List pasterski Ks. Biskupa Chomyszyna.—J E. Ks. Grzegorz Chomyszyn, Biskup Stanisławowski grekokatolicki, wydał ostatnio list pasterski p. t. „O groźbie ruiny duchowej". J. E. Ks. Biskup zwraca uwagę na wielkie spustoszenia, jakie czynią wśród ludności greko-katolickiej wysłannicy różnych sekt i organizacyj bezbożniczych, oraz wzywa społeczeństwo do przeciwdziałania ich zgubnym wpływom. Najlepszemi środkami do zwalczania sekciarstwa jest większe uświadomienie religijne i moralne.

IV. Kronika zagraniczna.

Wezwanie Biskupów niemieckich do modłów za kraj.—Kardynał Kolonji, metropolita z Paderborn i arcybiskup z Osnabrück obradowali w Kolonji w sprawie doniosłych zagad-

nień, wobec których znalazł się obecnie Kościół katolicki w Niemczech. Te problemy będą również przedmiotem obrad w czasie zwykłej dorocznej konferencji Episkopatu w Fuldzie. Zebrani w Kolonji arcybiskupi zwrócili się za pośrednictwem prasy do duchowieństwa swych diecezyj, by w czasie świętych dni Wielkiego Tygodnia i podczas uroczystości wielkanocnych nawoływali wiernych do szczególnie usilnych modłów na intencję tak bardzo doświadczonego kraju.

Wyrzucenie sekty badaczy Pisma św. z Bawarji. — Władze bawarskie wzbroniły działalności związku międzynarodowych badaczy Pisma św. („poważnych badaczy biblijnych"). Stwierdzono, że organizacja ta pod pozorem chrześcijaństwa wspierała destrukcyjną robotę komunistów. Komisaryczny minister wyznań Schemm zwrócił się do komisarycznego ministra spraw wewnętrznych Wagnera z prośbą, by agitacja tego związku na terenie Bawarji została całkowicie wzbroniona, t. zn., by członkom jego nie wolno było odbywać żadnych zebrań i by nie dopuszczano do kraju żadnych pism tej sekty.

Uroczystości ku czci św. Alberta w Paryżu. — Niedawno odbyły się w Paryżu uroczystości ku czci św. Alberta Wielkiego. Zaczęły się od uroczystego nabożeństwa w katedrze Notre Dame, gdzie obecni byli dwaj kardynałowie oraz liczni dostojnicy duchowni i świeccy. Wieczorem pierwszego dnia ambasada niemiecka urządziła przyjęcie, na które zaproszeni zostali nuncjusz apostolski, francuski minister oświaty, przedstawiciele Sorbony. Następnego dnia w Sorbonie zorganizowana została uroczysta akademja, której przewodniczył minister oświaty de Monzie. Przemawiali: słynny uczony Etienne Dilson, profesor College de France, oraz Hildebrandt, profesor uniwersytetu w Monachjum, który mówił o duchowej jedności Europy. Na zakończenie zabrał głos minister de Monzie, który określił znaczenie św. Alberta Wielkiego, jako badacza, nauczyciela i filozofa, i dodał, że we wspomnieniu o tym myślicielu katoliccy badacze naukowi zarówno we Francji, jak w Niemczech, mogą i powinni znajdować ideę braterstwa i porozumienia.

Katolicki „Uniwersytet radjowy". — Przy uniwersytecie katolickim w St. - Louis (St. Zjedn.) powstaje „Uniwersytet Radjowy" lub też, jak go nazywają w Ameryce, „Uniwersytet Powietrzny" (University of the Air). Projekt ten wywołał wielkie zainteresowanie u szerszego ogółu katolickiego. Impreza „Uniwersytetu Powietrznego" polega na tem, że specjalna stacja nadawcza przy uniwersytecie w St. - Louis będzie rozpowszechniać drogą radjową cykle i całe kursy wykładów ze wszystkich dziedzin, objętych programem tej uczelni.

Katolicki dziennik w Japonji. — W Kojimachi, w pobliżu stolicy Japonji, otworzona została wielka drukarnia katolicka. Uroczystości poświęcenia jej dokonał osobiście arcybiskup z Tokjo. Powstanie tej nowej ważnej placówki umożliwi katolikom Japonji wydawanie własnego dziennika katolickiego.

Chrześcijańskie związki zawodowe w Niemczech. — Organ chrześcijańskich Związków zawodowych w Niemczech, *Der Deutsche*, stwierdza, że przy ostatnich wyborach do rad załogowych związki te wszędzie utrzymywały swoje pozycje a w wielu miejscowościach nawet poprawiły swą sytuację. I tak n. p. w reńsko-westfalskim rewirze węglowym wybory dały następujący wynik: chrześcijański związek zawodowy górników 50 miejsc, tak zw. wolny związek zawodowy — 43 miejsca, organizacja narodowo-socjalistyczna 9 i komuniści 4.

LISTA SKŁADEK NA RATUNEK BAZYLIKI WILEŃSKIEJ.

(7).

Urząd Pocztowo-Telegraficzny, Suwałki 44.85. Balcerowicz Czesław, Brodnica 2.00. Deja Franciszek, Brodnica 5.00. Elektrownia Miejska, Brodnica 6.90. Koczwara Stefan, Brodnica 10.00. Sąd Grodzki, Brodnica 4.00. Agencja Celna, Tczew 9.15. Droste M., Tczew 6.50. Ks. Antoni Cichoński, Wilno 30.60. Inspektorat IV Straży Granicznej, Tczew 56.50. Kazanowski Stanisław, Tczew 1.00. Komenda Garnizonu, Tczew 62.00. Maciejewski Wadysław, Tczew 3.00. Ks. Młyński, Tczew 0.50. Morawski Leonard, Tczew 13,46. Państw. Urząd Budown. Meljoracyjnego, Tczew 11.50. Państwowy Urząd Pośrednictwa Pracy, Tczew 5.00. Państwowy Zarząd Dróg Wodnych, Tczew 4.40. Sąd Powiatowy, Tczew 2.00. Urząd Celny, Tczew 3.00. Zakład św. Wincentego à Paulo, Tczew 5.00. Zjednoczone Warszaw. T-wo Transp. i Żeg. Pol., Tczew 13.00. Bogudzki Bolesław, Zamość 3.00. Drukarnia Sejmikowa, Zamość 6.50. Urząd Gminy Skierbieszów, Zamość 1.00. Hierowski Jan, Zamość 5.00. Inspektor Pracy, Zamość 30.00. Kasa Chorych, Zamość 1.50. Bajankiewicz Bolesław, Zamość 9.00. Elektrownia Miejska, Zamość 9.20. Przegaliński Józef, Zamość 5.00. Sejmikowa Lecznica Weterynaryjna, Zamość 5.50. Seminarjum Naucz. Żeńskie, Zamość 10.70. Bank Polski, Kalisz 12.50. Urząd Ziemski, Zamość 3.70. Bzowski Stanisław, Kalisz 60.00. Cichocki Mieczysław, Kalisz 5.00. Gimnazjum im. T. Kościuszki, Kalisz 37.75. Inspektor Szkolny, Kalisz 6.50. Raczkowski J., Kalisz 2.00. Rybacki, Kalisz 5.00. Słowadzki Juljusz, Kalisz 3.00. Spółka Ziemno-Betonowa, Kalisz 20.00. Urząd Gminy Pamięcin, Kalisz 2.50. Jaźwiński Zygmunt, Kalisz 14.00. Mleczarnia Kaliska 14.00. Piotrowski S., Kalisz 5.00. Urząd Skarbowy Pod. i Opłat Skar., Kalisz 9.30. Urząd Miar i Wag, Kalisz 4.00. Zgromadzenie SS. N. Rodziny z Nazaretu, Kalisz 8.65. Straburzyński Michał, Opalenica 2.00. Cukrownia Opalenica 7.50. Burmistrz m. Opalenica 25.00. Inspektor Szkolny, Odolanów 1.00. Ośrodek Zdrowia im. Piłsudskiego, Odolanów 3.50. Powiatowa Kasa Chorych, Odolanów 22.50. Wojtowstwo, Odolanów 6.00. Medyński Stanisław, Bug 6.50. Sobiech Ignacy, Bug 20.00. Główny Zarząd Majątku Zalesie, Borek 20.30. Sobański E., Borek 1.00. Państwowe Nadleśnictwo Wanda, Ostrzeszów 5.20. Państwowe Nadleśnictwo, Bralin 11.00. Mleczarnia w Chełmcach 5.00. Stacja Sanitarna, Chełmce 19.50. Trzciński Juljusz, Chełmce 5.00. Kalina Józef, Czempin 100. Sąd Powiatowy, NowyTomyśl 5.00. Zgoda Aleksander, Nowy Tomyśl 1.00. Sąd Powiatowy, Czersk 6.00. Państwowe Nadleśnictwo, Gliśnica, Poczta Daniszyn 8.00. Dąbrowski Leon, Dopiewo 2.00. Ks. Kasprzak, Doruchów 1.00. Woźniak Kazimierz, Gniewkowo 11,50. Cukrownia, Gostynin 30.00. Inspektor Szkolny, Gostyn 39.10. Kochowicz Stanisław, Gostyn 2.00. Nadleśnictwo Księży Oratorjanów, Gostyn 2.00. Portalski Jan, Gostyn 3.00. Sąd Powiatowy, Gostyn 6.20. Wójtowstwo Obwodu, Grodzisk 35.00. Ks. Bątkiewicz Józef, Janikowo 5.00. Maciejewski Wacław, Janikowo 5.00. Administracja majątku Lubinja 23.50. Ziemniewicz, Jarocin 10.00. Inspektor Szkolny, Jarocin 7.10. Jarocińska Kolejka Powiatowa 13.00. Burmistrz m. Jutrosina 5.00. Bąk Stefan, Kościan 10.00. Komunalna Kasa Oszczędności, Kościan 7.30. Powiatowa Kolej Kościańska 10.00. Krawczyk Franciszek, Kościan 2.00. Makowski Feliks, Kościan 4.10. Państwowa Fabryka Wyrob. Tytoń., Kościan 18.00. Starosta Powiatowy, Kościan 8.85, Wójtowstwo Kościańskie 12.55. Bolt Jan, Koźmin 3.00. Pilarczyk Teofil, Koźmin 3.00. Pow. Dom Zdrowia, Koźmin 4.00. Urz.-Poczt. Telegraficzny, Koźmin 210. Wójtowstwo Koźmińskie 5.95. Graczyk Jan, Krobia 14·00. Jankowski Czesław, Kruszwica 2.00. Kaczyński Jan, Leszno 1.50. Mirecki Piotr, Leszno 5.00. Państw. Semin. Naucz. Męskie, Leszno 10.00. Państw. Szk. Bud. i Handl. Męska, Leszno 10.50. Pow. Kasa

Chorych, Leszno 8.60. Sąd Powiatowy, Leszno 3.00. Sobiecki Feliks, Leszno 5.00. Nadleśnictwo Państwowe, Margonin 2.00. Cukrownia Dyrekcja, Miejska Górka 30.00. Rubiński Konstanty, Miejska Górka 3.00. Inspektor Szkolny, Międzychód 13.70. Komisarjat Straży Granicz., Międzychód 13.05. Wójtowstwo Obwodu Międzychód 4.50. Stawicki St., Miłosław 3.00. Jankowski S., Mogilno 4.30. Starostwo Powiatowe, Mogilno 18.50. Urz. Poczt. Telegraficzny, Mogilno 8.90. Wójtowstwo Obw. Mogilno 3.50. Nadleśnictwo Państw. w Ludwikowie, Mosina 7.00. Proboszcz Parafji, Mosina 2.00. Andrzejewski Franciszek, Ostrów Pozn. 3.00. Idzio Michał, Ostrów Pozn. 1.50. Insp. Straży Granicznej, Ostrów Pozn. 72.85. Insp. Szkolny, Ostrów Poz. 1.50. Kalina Aleksy, Ostrów Pozn. 5.00. Karliński J., Ostrów Pozn. 5.00. Gazownia Miejska, Ostrów Pozn. 500. Stow. Dozoru kotłów, Ostrów Pozn. 8.00. Urząd Akcyzowy, Ostrów Pozn, 2.60. Urząd Poczt. Telegr., Ostrów Pozn. 10.80. Warsztaty Wagonowe P. K. P., Ostrów Pozn. 71.45. Woziwodzki Jerzy, Ostrów Pozn. 2.00. Urząd Poczt. Telegraficzny, Pakość 4.10. Ks. Bajerowicz Kazimierz, Pniewy 30.00. Bukszewicz Ludwik, Pniewy 5.00. Mizera Franciszek, Pniewy 2.00. Urząd Poczt. Telegraficzny, Pniewo 6,500. Magistrat m. Pobiedziska 8.75. Ks. Czerwiński Wł.. Pogorzela 8.00. Komisarjat Str. Granicznej, Piłka 12.35. Chłapowska Ludwika, Puszczykowo 12.00 Kałamajski S., Puszczykowo 10.00. Pomorski J., Puszczykowo 5.00. Bank Ludowy, Rawicz 6.00. Insp. Szkolny, Rawicz 1.00. Lanowski Roman, Rawicz 10.00. Semin. Nauczycielskie, Rawicz 10.00. Cholewiński S., Warszawa 3.00. Babiński Witold, Warszawa 5.00, Badior Marek, Warszawa 1.30. Balcerski Ludwik, Warszawa 10.90. Balcerzak Władysław, Warszawa 2.00. Bałabuszyński Adam, Warszawa 14.00. Banasikowski Józaf, Warszawa 5.00. Bank Komunalny Polski, Warszawa 8.00. Bank Polski, Warszawa 50.00. Bank Ziemiański Zjednoczony, Warszawa 37.50. Bańkowski Hieronim, Warszawa 2.70. Bar „Pod Setką", Warszawa 5.00. Bar „Pod Wiechą", Warszawa 50.00. Barański i Barcikowski i Sp., Warszawa 26.00. Barański Rajmund, 5.00. Bareja Sylwester, Warszawa 16.00. Beeger Jan, Warszawa 1.00. Bereza Aniela, Warszawa 27.30. Berkiewicz Jan, Warszawa 5.00. Bernhardt Stanisław, Warszawa 23.00. B.B.W.R., Warszawa 15.00. B.B.W.R., Warszawa 5.00. Biegeleisen L. W., Warszawa 22.00. Bielawska Marja, Warszawa 5.00. Bielawski Bolesław, Warszawa 5.00. Bielecki Henryk, Warszawa 16.00. Bielska Stefanja, Warszawa 3.00. Bieniecki Władysław, Warszawa 2.00. Bieliński Tadeusz, Warszawa 2.00. Biłowicki Eugenjusz, Warszawa 5.00. Biuro Sprzedaży Stali Huty Bism., Warszawa 57.80. Bizański Kazimierz, Warszawa 23.00. „Block-Brun", Warszawa 10.00, Błeszczyńska Modesta, Warszawa 6.00. Błoński Antoni, Warszawa 1.00. Błoszyk Michał, Warszawa 5.80. Böbr Wacław, Warszawa 9.50. Boguski Józef, Warszawa 3.00. Bojanowska Józefa, Warszawa 4.00. Bokszczanin Włodzimierz, Warszawa 15.50. Borkiewicz Ludwika, Warszawa 5.00. Borkowska Kornelja, Warszawa 4.25. Borkowski Bolesław, Warszawa 20.00, „Elibor", Warszawa 11.00. Borkowski Stanisław, Warszawa 5.00. Borman B., Warszawa 5.00. Borowy Wacław, Warszawa 5.00. Borsukówna Zofja, Warszawa 10.00. Bortkowski Józef, Warszawa 5.00. Bożym Wacław, Warszawa 2.00. Pęcherscy Bracia, Warszawa 2.25. Branicki Hr. Adam, 200.00. „Braterstwo", Warszawa 8.70 „Braterstwo", Warszawa 10.00. Bratkowski Edmund, Warszawa 5.00. Bratnia Pomoc St. Uniw. Warszawskiego 34.95. Breyerowie Marja i Mieczysław, Warszawa 16.15. Brodzińska Marja, Warszawa 10.00. Broniewski Aleksy, 1.50. Broniewski Kazimierz, Warszawa 164.70. Broszkiewicz Karol, Warszawa 9.00.

Drukowano za zezwoleniem J. E. Księdza Arcybiskupa - Metropolity.

Redaktor i Wydawca KS. LEON ŻEBROWSKI, Kan. Kapit. Metropol.

DRUKARNIA ARCHIDIECEZJALNA W WILNIE.

Dzień 3-go Maja.

Dzień 3-go Maja jest czczony w Polsce jako Święto całego narodu, wszystkich warstw i stanów, jako dumne wspomnienie nieśmiertelnego czynu wielkich praojców.

W dniu tym cała Polska składa ofiary na cele powszechnej oświaty, składa hojną i życzliwą dłonią.

Tu, na Kresach, więcej jest do zbudowania, niżeli gdzieindziej w Polsce, tu bardziej potrzeba światłego słowa, tu tysiące dzieci czeka na szkołę polską, na nauczyciela Polaka.

Obowiązkiem naszym jest zatem zakładanie licznych szkół ludowych, czytelni i wypożyczalni książek. Uruchomianie bibljotek, burs, ochron i Domów Ludowych, by stanęły one jako słupy granitowe i sztandary kultury chrześcijańsko-polskiej, rozniecające ogniska państwowej myśli, służące za kuźnicę dla serc i umysłów szerokich warstw naszego ludu.

Społeczeństwo polskie, które dotąd popierało wydatnie prace Towarzystwa Macierzy, zechce, ufamy, i w tym roku bieżącym dać nam wyraz swej życzliwości, przez hojne składanie ofiar na „Dar Narodowy 3-go Maja".

Niech każdy dom polski w dniu 3-go Maja przyozdobi swe okna nalepką „Daru Narodowego".

Niech nikt nie odmówi kwestarkom Macierzy skromnego datku.

Wszyscy solidarnie popierajmy dochodowe imprezy, urządzane przez Macierz w czasie 3—9 maja włącznie.

Ofiarnym groszem utrwalajmy fundamenty Państwa Polskiego.

(—) Dr. F. Świeżyński.
Prezes Kom. Wyk

(—) Józef Korolec
Prezes C. Z. P. M. Szk.

Ubezpieczenia życiowe P. T. Księży.

Niewątpliwie nasuwa się każdemu, szczególnie w dzisiejszych czasach, myśl o konieczności zabezpieczania tak swego własnego bytu na starość, jakoteż bytu swej najbliższej rodziny.

Najlepszą i najpewniejszą formą takiego zabezpieczenia jest zawarcie ubezpieczenia życiowego w instytucji, dającej pełne gwarancje należytego wywiązania się ze swych zobowiązań.

Rodzaje ubezpieczeń życiowych są rożne, zależnie od tego, czy ubezpieczonemu zależy jedynie na wypłacie kapitału osobie trzeciej na wypadek jego śmierci, czy też chce, by pozatem, po pewnym określonym z góry terminie, kapitał jemu samemu za życia wypłacony został, zapewniając sobie byt na starość.

Stosownie do tego istnieje:

I. **Ubezpieczenie na przeżycie.** Składki opłacane są przez całe życie ubezpieczonego, najdalej do 84 roku życia, lub przez krótszy okres czasu, a kapitał wypłacony zostaje natychmiast w razie śmierci ubezpieczonego, lub w razie dożycia 85 roku życia.

II. **Ubezpieczenie mieszane,** które zawiera się na pewien z góry określony okres czasu (np. na lat 15, 20, 25), a kapitał wypłacony zostaje po upływie tego czasokresu w razie dożycia go przez ubezpieczonego, zaś w razie wcześniejszej śmierci natychmiast.

III. **Ubezpieczenie t. zw. posagowe,** które zawiera się również na pewien z góry określony termin, a kapitał wypłacony zostaje wskazanej osobie w razie dożycia tego terminu przez ubezpieczonego, w razie zaś jego wcześniej-

szej śmierci, również dopiero w tym terminie, jednakże opłata składek ustaje z chwilą śmierci ubezpieczającego.

Wszystkie te ubezpieczeuia są zawarunkowane badaniem lekarskiem, które przeprowadza lekarz na koszt Towarzystwa, a ubezpieczenie obowiązuje od chwili wykupna polisy, t. j. zapłacenia pierwszej składki, która może być płatną rocznie, półrocznie, kwartalnie lub miesięcznie.

Ubezpieczenia zawierane mogą być w złotych w złocie, w dolarach lub frankach szwajcarskich efektywnych lub złotych.

Pragnąc P. T. Księżom pójść na rękę w zawieraniu ubezpieczeń życiowych, i uchronić ich przed plasowaniem ubezpieczeń w instytucjach nieodpowiednich, zawarł Związek „UNITAS“, podobnie jak „Unitas“ w Poznaniu, umowę z Bankiem Wzajemnych Ubezpieczeń w Poznaniu „VESTA“, Oddział Główny w Warszawie, ul. Chmielna Nr. 2, w zakresie ubezpieczeń Księży naszej archidiecezji, przedewszystkiem ubezpieczeń życiowych, bez względu na to, czy są oni członkami Związku, czy nie.

Bank Ubezpieczeń „VESTA“ jest jedyną w Polsce czysto chrześcijańską instytucją asekuracyjną w dziale ubezpieczeń życiowych, a olbrzymi majątek „VESTY“, znajdujący się w całości w granicach Państwa Polskiego i jej 60-letnia, ogólnie znana działalność, dają pełną gwarancję należytego wywiązania się tej Instytucji ze swych zobowiązań wobec ubezpieczonych.

Zawiadamiając P. T. Księży o powyższej umowie, prosimy, aby wszyscy, zawierali ubezpieczenia **jedynie za pośrednictwem Związku „Unitas“ lub Redakcji „Wiad. Archid. Wil.“,** która też udzieli chętnie wszelkich żądanych informacyj w tym kierunku. Zgłoszenia P. T. Księży, pragnących ubezpieczyć się, przyjmuje Redakcja „Wiadomości Archidiecezjalnych Wil.“ i Sekratarjat Związku Kapłanów „UNITAS“ w Wilnie, zaułek Beruardyński № 6.

Zaznaczamy w końcu, że „VESTA“ prowadzi również działy: ogniowy, kradzieżowy i wypadkowy, zawierane być więc mogą również ubezpieczenia mienia kościelnego i prywatnego P. T. Księży od ognia i kradzieży, co zdaje się nam być ważnem ze względu na mnożące się wypadki kradzieży świętokradczych.

X Tydzień L. O. P. P.

Wzorem ubiegłych lat Liga Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej organizuje w roku bieżącym „X Tydzień L. O. P. P,“ w dniach **od 14 do 21 maja włącznie.**

Z tegorocznym obchodem „Tygodnia“ zbiega się jubileusz X-lecia istnienia naszej organizacji, to też Liga zamierza bieżący „Tydzień“ urządzić na większą skalę, szczególnie pod względem imprez lotniczo-gazowych, celem wykazania społeczeństwu wyników prac L. O. P. P. w dziedzinie przygotowania ludności cywilnej do obrony przeciwlotniczo-gazowej i zachęcenia jej do dalszej akcji L. O. P. P.

Liga ufa, że ponad wszelkie apele dopomoże jej żywe słowo i poparcie Wielebnego Duchowieństwa.

J. E. Arcypasterz usilnie tę akcję poleca PW. Duchowieństwu.